

Ətraf mühit, iqlim dəyişilməsi və sağlamlıq

Dünya səhiyyəsi artıq iqlim dəyişikliyinə mənfi təsirindən yaranan sağlamlıq problemləri ilə üzləşmişdir.

İqlim dəyişiklikləri əsasən daşqın, kəskin isti hava, quraqlıq, kənd təsərrüfatı məhsuldarlığının azalması, atmosfer havasının kəskin çirklənməsi, allergiyalar, infeksiya daşıyıcıları, ərzaq və su

ilə əlaqədar xəstəliklər vasitəsi ilə sağlamlığa təsir göstərir.

Bundan başqa, bir sıra proseslər, məsələn ağcaqanad, gənə populyasiyaları, bakteriyaların yayılma dərəcəsi, içməli su axınlarının keyfiyyət dəyişiklikləri də sağlamlığa iqlim dəyişikliklərinin təsirləri kimi proqnozlaşdırılır.

Hava şəraiti ilə əlaqədar xəstəlik halları daha çox isti iqlimi olan regionlarda arta bilər.

Daha isti iqlimlərdə bir sıra patogenlərin (xəstəlik törədiciləri-

nin) yaşamaq və çoxalmaq şansı artır ki, bu da ərzaq və su vasitəsi ilə meydana gələn xəstəlik hallarına səbəb olur.

İqlim dəyişikliyinə azaldılması və ona uyğunlaşmağa dair cavab tədbirlərinin həm birbaşa, həm də dolaylı yolla sağlamlıq faydaları vardır; məsələn, daha az təbii yanacağın yandırılması respirator xəstəlikləri azaldır, piyada və velosipedlə gəzinti isə çirklənməni və avtomobil qəzalarını, köklük, diabet, ürək-damar xəstəliklərini və insult hallarını azaldır.

Mövsümi orta temperaturda hətta kiçik dəyişikliklər xəstələnmə və ölüm hallarının artması ilə əlaqələndirilir.

Temperaturun həddindən artıq artması ürək-damar, tənəffüs və serebrovaskulyar xəstəliklər də daxil olmaqla xroniki xəstəlikləri və şəkərli diabeti şiddətləndirə bilər.

İstiliyin sağlamlığa dolayı təsirləri də var. İstilik şərtləri insan davranışını, xəstəliklərin ötürülməsini, səhiyyə xidmətinin göstərilməsini, havanın keyfiyyətini, nəqliyyat və su təchizatı kimi kritik sosial infrastrukturunu dəyişə bilər.

İstiliyin sağlamlığa təsirlərinin miqyası və xarakteri istilik hadisəsinin vaxtından, intensivliyindən və müddətindən, iqlimləşmə səviyyəsindən və yerli əhalinin, infrastrukturun və qurumların mövcud iqlimə uyğunlaşmasından asılıdır.

Temperaturun təhlükəli vəziyyət təşkil etdiyi dəqiq hədd bölgədən, rütubət və külək kimi digər amillərdən, insanın iqlimə uyğunlaşmasının yerli səviyyələrindən asılıdır.

İnsanların sağlamlığına ətraf mühitlə əlaqədar zərərli təsirlər aşağıdakılar vasitəsi ilə azaldıla bilər:

- kompleks, çoxtərəfli ictimai səhiyyə tədbirləri;
- ekosistemə əsaslanan həll yollarının icra edilməsi;
- zərərli vasitələrə məruz qalmağın qarşısının alınması;
- sağlam yaşıl şəhər mühitlərinin genişləndirilməsi;
- sağlam həyat tərzinin təşviqi.

İnsan sağlamlığı və ətraf mühitə zərərli təsirlərin (tütün tüstüsü və səs-küy kimi digər çirkləndiricilər) aşağı səviyyələri üzrə uzunmüddətli məqsədə nail olmaq üçün əlavə tədbirlərin görülməsi tələb edilir.

Boru vasitəsi ilə məişət üçün əzərdə tutulan içməli su təchizatından hələ də bəzi ərazilər istifadə edə bilmir ki, bu da sağlamlıq risklərini meydana gətirir.

Ətraf mühit, iqlim dəyişilməsi və sağlamlıq

«Respublika Gigiyena və
Epidemiologiya Mərkəzi» PHŞ